

Bir gecede okudum kanka, acayip iyi kitap!

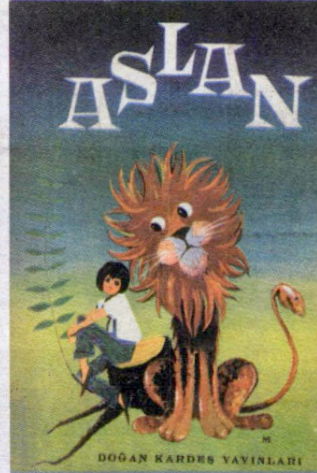
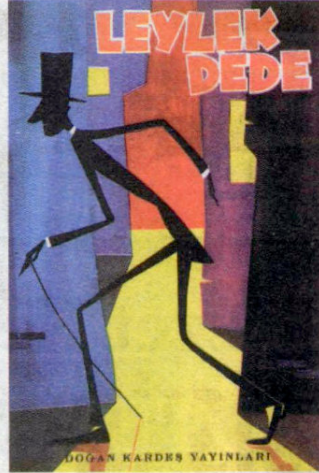
Kolay okunan kitap her zaman vardı, var olacak, ne ki edebiyat evrenini onlar oluşturmayacak. Edebi oluş esas olarak "nasıl anlatıldığı" ile bağlantılı, nelerin anlatılmış olduğuyla ilgili değil. "Okunup bitince" gazete toplayıcısına verilen, okurun beklentisi hedeflenerek yazılmış kitapları önemli bulmamak değil bu; bu, çocuğun başucu kitaplarını oluşturmada, onun büyüdükçe hep yanında taşımaması hayal ettiğimiz çocukluğunu mayalayacak kitapları yayımlamak konusunda satış rakamlarına rağmen tutkulu ve

ısrarcı olmamızın önemini hatırlatmak, hepsi o.

Müren BEYKAN murenbeykan@supersonline.com

Bir gecede soluksuz okunması, bir kitabı "acayip iyi" yapar mı acaba? Besbelli okurla buluşan bir niteliği var böyle bir kitabım. Okur "acayip iyi" bulmuş, sonuna ulaşmak, nasıl bağlanacak konu mutlaka bilmek okumak istemiş, başka türlü gözüne uyku girmemiş. Nedir bunu sağlayan? İçerik, yani kitabın anlattığı mı, yoksa anlatma biçimindeki yalnlık, akıcılık mı? Kitabın dili, üslubu, yazarın dile kurduğu evren mi? Hepsisi, birkaçı ya da yalnızca biri belki; ancak en güçlüsü, içerik olmalı diye düşündürüyor bu tür kitaplar. Hep öyle olmamış mıdır zaten, en moda "edebiyat" okuma nedeni içerikle ifade bulunmuş mudur; döneme ilişkin moda konular, zamane hikâyeleri... Ne ki, öncelik hemen her zaman sürükleyicilikte, aşkta, cınayette ve hatta dedikoduda. Dil oyunu, üslupsal arayış, yaşamı bambaşka kalıplara dökererek yorumlama becerisi çokça sıkılır, sıcağı bulunuyor. Eh, bir gecede okunmayınca da, kitabın "acayip iyi"ye erişmesi müşkül oluyor Erişmeyince de sonuç ne: Satış hızında göz ardı edilemeyecek bir rahvanlık! İşte bu olmaz! Yayıncılık sektörünün artık rahvana tahammülü yok, hızla tapma çağına o da hızla ayak uydurdu ve hem çok ama hem de çokook hızlı satmayı amaçlıyor artık Böylece, popüler olablen, "kolay edebiyat" diye nitelendirilen kitaplar reklam panolarına taşınmaya, kitap kapaklarında yalız yalız bir "star ışığı" tezgâhlanmaya başladı.

Edebiyat severlerin iki ayda bir yolunu gözlediği Notos dergisi 34. sayısında, son yıllarda çok tartışılan bu konuyu sayfalarına taşıdı, popüler edebiyatı sorguladı, popüler edebiyat nedir ne değildir'e açıklık getirmeye çalıştı. Nitelikli edebiyat ve popüler edebiyat ayrımının dünyanın her köşesinde her dönemde var olduğunun altını çizdi. Çok satanlar popüler edebiyat mı sayılır, çok satan listeleri neyi işaret ediyor? Bu anlamda, Orhan Pamuk'un ya da Yaşar Kemal'in eserlerini, çok sattıkları için popüler mi kabul edeceğiz? Ya da çok okurla buluşmak illa ki edebi nitelikten tavizi zorunlu mu kılar? Kafalar karışık, sorular uzayıp gidiyor... Enis Batur, A. Ömer Türkeş, Murat Gülsoy, Oylum Yılmaz, Erdiç Akkoyunlu ve Semih Gümtüş farklı farklı cephelerden konuyu açmış ve kendi verimleriyle kıvam bulmuş, mutlaka okunması gereken görüşlerini paylaşmışlar. Kaçırılmayacak bir fırsat.

EDEBİYAT BU DEĞİL

Edebiyat hakkında görüşlerini hep merak ettiğimiz eleştirmen Semih Gümtüş, "Edebiyatın Derinliği ve Yüzeyselliği" başlıklı yazısında şöyle demiş mesela: "Bugün merakla okunan, akıcı bir dille yazılmış, dili elbette Türkçenin belli bir düzeyinde bulunan, büyük bir okur çoğunluğunun ilgisini toplayan romanlar, "ne anlatıldığına" bakılarak öne çıkarılıyor. Oysa edebiyat bu değil, en azından yalnızca bu değil. "Nasıl anlatıldığı" sorusuna kapsamlı ve nitelikli bir karşılık verebilen, derin yapısını bütün öğeleriyle tamamlamış, görünürdeki anlamlarının da okunmasını gerektiren, yalnızca söylediğiyle de kendisini ortaya koyan, kendine özgü bir anlayışa sahip olmayı yazının ahlaki sayan metinlerdir nitelikli edebiyatı oluşturanlar. Edebiyatımız bugün onları daha çok arıyor. O noktadan geriye düşmeyelim."

Demek ki, kaygı var: Geri düşmüşüz ya da düşülmekte. Bu kaygı, çocuk ve gençlik edebiyatında daha derin ne yazık ki. "Ne anlatıldığına" odaklanan anlayışa

Sergide emeği geçenlere teşekkür borçluyuz

Geçen ay gözden kaçmamasını dilediğim bir sergi vardı: "Yalçın Emiroğlu'ndan Günümüze Doğan Kardeş'le Büyüme". YKY ve Kadıköy Belediyesi Caddebostan Kültür Sanat Merkezi Sanat Galerisi işbirliğiyle hazırlanmış. Sergide Emiroğlu'nun zarif stilize çizimleriyle hayat bulan (pek çoğu bizlerin çocukluğunda iz bırakan) kitap kapakları yanı sıra Mustafa Delioğlu'nun, Feridun Oral'ın, Selçuk Demirel'in ve Emine Bora'nın eserlerinden örneklerle de yer verilmişti. Bu birbirinden usta sanatçıların orijinal işlerini değil tek sergilerde, bir arada görmek pek mümkün değil, bu nedenle hem CKM'nin hem de YKY'nin ilgililerine koca birer teşekkür borçluyuz. Sergi özellikle de akademilerin konuyla ilgili bölümlerinde okuyan öğrencilere

kaçırılmayacak bir fırsat sundu. Ne tür kâğıtlar üstüne ne tür bir fırça ve kalem işçiliğiyle, ne nitelikte bir boyama işçiliğiyle çalışılmış, nasıl bir elki elde edilmiş, renk alanlarının birlikteliğindeki lezzetin büyüü altında yatan nedir... Bu tür ender sergilerdeki işlerin mutlaka merak edilmesini, ince ince incelenmesini beklemeliyiz, yeni yetişen illüstrasyon öğrencilerinin görgüsü için elzem bu. Aslında bunları yazarken bencil niyetlerin var, çünkü kitap dünyasında fazla sayıda sanatçıya, özgün illüstratöre ihtiyacımız var. Ama illa ki yaratıcılık şart. Yaratıcılığın yolu ustaları iyi bilmekten geçiyor en bilinen gerçek. Ve ufukta, İstanbul Kitap Fuarı'nda geniş kapsamlı bir illüstrasyon sergisinin hazırlanmakta olduğu müjdesini vermeden notkalamayalım.

daha sık kurban gidiyor bu alandaki emekler. Çocuk söz konusu olunca ona anlatmak istediklerimizin listesi dağıları aşırıyor, malum. Edebiyatı bu uğurda araç kullanmak da en "popüler" durum olageldi. Oysa, Gümtüş'ün Notos'un dosya yazarlarının da vurgusuna dikkat edelim: Kolay okunan kitap her zaman vardı, var olacak, ne ki edebiyat evrenini onlar oluşturmayacak. Edebi oluş esas olarak "nasıl anlatıldığı" ile bağlantılı, nelerin anlatılmış olduğuyla ilgili değil.

Maceranın, sürükleyici okumanın, kolay okumanın baş tacı edildiği çocuk kitapları için de bu vurguyu hatırlatmam yadrgatıcı gelebilir; çocuk ki yetişmektedir, çeşit çeşittir, mutlaka dilinin lezzetine, zihnindekileri ifade için gündelik-ötesi araçlara temas edebilmesi, bambaşka edebi renklere aralanmış büyüülü kapıdan içeri bakabilmesi hakkıdır neden yadrgatıcı olsun. "Okunup bitince" gazete toplayıcısına verilen, okurun beklentisi hedeflenerek yazılmış kitapları önemli bulmamak değil bu; bu, çocuğun başucu kitaplarını oluşturmada, onun büyüdükçe hep yanında taşımaması hayal

ettiğimiz çocukluğunu mayalayacak kitapları yayımlamak konusunda satış rakamlarına rağmen tutkulu ve ısrarcı olmamızın önemini hatırlatmak, hepsi o. Değirmenden geçemeyelim: Özellikle ABD'de ve İngiltere'de elektronik yayıncılık aldı başını gidiyor; kitabını yazıyor, kendin biçimliyorsun, kendin yayımlıyorsun. İlk bakışta fevkalade. Bireyselliğin yüceltildiği bir çağda yadrgatmıyor. Acaba "yazar"ın amacı bu mudur: Her ne biçimde olursa olsun yayın ve okunma. Yayınlanmak ve okunmak evet, ama sanırım bunun biçimi hâlâ önemli, kabul görmek hâlâ çok önemli. Edebiyat dünyasında ses getirmek hâlâ ulaşılmak istenen bir düs. Gerçi bunun da tersini düşünenler var mutlaka, keşke, yazdıklarını ustaların yaptığı gibi 3 kez 7 kez 7 kez bez tekrar düşünmeye, cümle cümle dokuyup sonra sil baştan yenilemeye sabır göstereseler. Popüler elektronik tüketicilik içinde birbirini hızla unutturarak tükenen kitaplar nasıl güçlenecek, bu kolay-dijital "kitap" birikimi, yayıncılığın ya da belki edebiyatın da neresinde duracak, zaman gösterecek elbette; henüz erken.